

Skøn gårdhave

med mange funktioner

»Jeg kan godt lide at anslå den landlige atmosfære ved at bruge rustikke materialer sammen med traditionsrige planter til landbohaven,« skriver havearkitekt. Hun beretter om en opgave, som lød: Gør den kedelige plet, hvor der engang lå en stald, til en smuk terrasse.

V i er ude på landet: Et sted midt mellem Randers og Viborg ligger der en trælængt nedlagt landejendom, hvor Katrine og Arne bor med deres to børn, hund, kat og hønse. I tidernes morgen et lille landbrug med stuehus, stalde og lade. I dag er ejendommen renoveret, og foruden stuehus har familien værksted, gildesal og et flot selvbygget brændehus.

I 2005 blev jeg kontakttet af Katrine, der gerne ville have omdannet en kedelig plet med græs og en forklølet ahorn lige over for stuehuset til en terrasse omgivet af roser, stauder og krydderurter.

»Haven skal være overskuelig og afgrænset, så den er nem at holde. Jeg drømmer om en smuk have, der passer til huset og stedet,« sagde Katrine.

RUSTIK OG GEDIGEN GÅRDHAVE
Når jeg arbejder med haver på landet, tager jeg altid udgangspunkt i stedets – ejendommens – historie og beliggenhed godt lide at anslå den landlige atmosfære ved at bruge rustikke materialer (fx natursten, brændestakke og hegn) sammen med robuste og traditionsrige planter til landbohaven (fx pæoner, roser, brudesløj, storikenneb, lavendler og hestemanoner).

Udgangspunktet blev et jordstykke på ca. 8 x 15 m, mod øst og syd indrammet af gårdspladsen, mod nord af et brændehus samt mod vest en græsplæne med udsyn mod grønne marker og familiens bålplads.

Tidligere havde der ligget en stald på jordsykket som den fjerde længe, og man kunne stadig se gamle kampesten og sokkelsten. Jeg så det som en ekstra char-

me, at gårdhaven ville blive omkranset af disse kampesten mod ralbelægningen på gårdspladsen.

RUMFØLELSE OG DIAGONALE LINJER

Et rustikt pflieftæg i ca. 50 cm's højde flettet mod græsplænen har til formål at forstærke formmønsen af gårdhavens. Følelsen af rum understreges også med en haak af flavelinden *Lavandula angustifolia* 'Hidcote', der omgiver hele gårdhaven. Samtidig sikres forbindelsen til omgivelserne af det lave pflieftæg og sti-åbninger i lavendelhaakken.

Vi arbejdede detaljeret med belægningsmønstret: Som indgang til den centrale midte af 40 x 40 cm betonfliser, der ligger diagonalt, førte vi diagonale linjer afgrænset af pigsten (originale fra ejendommens jorde) og brosten. Da familien ønskede en terrasse, faldt valget på regulære fliser, så terrassemøblerne står sikkert. Her kom husbond Arne på banen som den kompetente brolægger.

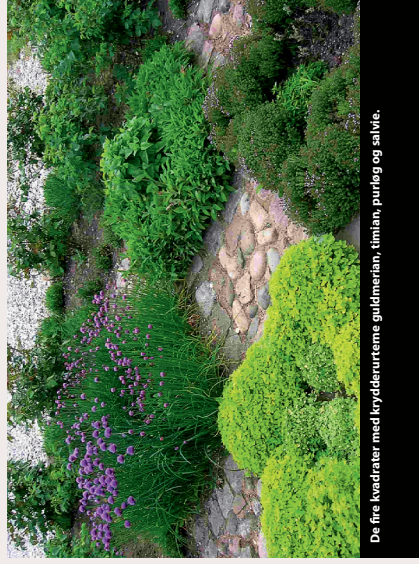
De diagonale linjer giver et markant mønster, som særligt kan nydes i vinterhalvåret. Samtidig giver de kvadratiske bede, der virker indbydende og overkommelige at holde.

PLANTER I SYMMETRI

Da gårdhaven er opbygget symmetrisk i belægningen, var det oplagt at placere planterne ligeså. Det giver et smukt og kontrolleret udtryk. Bedene er således næsten ens på begge sider af gårdhavens længderetning. De største bede mod nord og syd er beplantet med de højeste stauder og roser, hvilket giver højde og fyld i gårdhaven. Farverne er overvejende holdt

Et rustikt pflieftæg forstærker formmønsen af gårdhavens.

De fire kvadrater, med krydderurterne guldmelian, timian, purløg og salvie.

Katrine og datter i gårdshaven. Bagved ses stuehuset.

i de lette og lyse nuancer: hvid, sart rosa og lysrødt – med enkelte pletter af pink og lilla.

KRYDDERURTER SOM HÆKPLANTER

Planterne blev valgt ikke kun med det kulinariske for øje, men også for deres æstetiske udtryk skyld. Der er havertimian, *Thymus vulgaris*, guldmorian *Origanum vulgare* 'Tumbles Var', purlog, *Allium schoenoprasum*, og lægesalvie, *Salvia officinalis*, som hækplanter, da disse kan klippes i kompakt hækform på smukkeste vis.

I kvadraternes centrum er plantet rosmarin, *Rosmarinus officinalis*, salvie *Salvia officinalis* 'Berggarten', citromellisse, *Melissa officinalis*, og citronverbena, *Aloysia triphylla*.

Her er masser til gænen, og samtidig er det en fryd at følge insekterne boitre sig under krydderurternes blomstring.

GODT BUNDDÆKKE

GØR DET NEMMERE

»Jeg sætter pris på at have blomster i hele vækstsæsonen, men det skal samtidig

være nemt at holde.« sår Katrine fast.

Her er det vigtigt at følge den plan-tetæthed for hver enkelt planteart, som havearkitekten anbefaler, så jorden hurtigt bliver dækket. Lavendelhækken giver en tyk bræmme ind mod gårdshaven og dækker godt af for ukrudt. Storkenæb, høstannemoner og rosemynnte giver hurtigt effektivt bunddække, og rosenne er plantet tæt, så de dækker godt af for sollyset med deres frodige bladtæppe.

Et andet mål var at vælge planter, så Katrine har blomster i hele sommerhal-

året. Sæsonen starter med forskellige løgplanter i marts-april, hvorefter stauderne kommer og sørger for blomster indtil slutningen af november, hvor de sidste roser takker af for denne sæson. ...

FORELSKET I GAMMELDAGS ROSER

At det er rosenne, der spiller hovedrollen i haven, er der nok ikke tvivl om! Katrine elsker roser, helst de "gammeldags", historiske – engelske, dem der dufter dejligt, kan plukkes og blomstrer længe ...!

Umiddelbart inden for lavendelhækken mod indkørslen er plantet en række med den engelske rose 'St. Cecilia' og flerårig brudeslor, *Gypsophila paniculata*, hvilket giver en smuk og romantisk velkomst til ejendommen. 'St. Cecilia' blomstrer allerede i juni med hvidlige, fyldte blomster med stærk duft og fortsætter hen i november. Bagved kommer Alba-rosen 'Maidens Blush', der er helt fantastisk smuk, når den står med de udspurgne blomster i rosa til hvidlig-rosa med en herlig, ren duft. 'Maidens Blush' blomstrer desværre kun i juli, men til gengæld i rigt mål!

Terrassen er omkranset af indbyrdes symmetriske bede, hvor roser kombineres med storkenæb som bunddække. Det ene har hvid storkenæb *Geranium sanguineum* 'Album' under Portlandrosen 'Jacques Cartier', i det andet har buktrosen 'Leonardo da Vinci' bunddække af den yndlige rosa storkenæb *Geranium sanguineum* var. *stratum*.

Damascenerosen 'Celsiana' er placeret i midterbedet lige ved indgangen til terrassen omgivet af lavendler. 'Celsiana'

er sommerblomstrende, og blomsternes farve varierer charmerende i den enkelte klynge, lige fra sart lysrødt i de nyudsprungne over rosa til hvidt i de fuldt udspurgne.

HEFTIGT FORSYNET TIL BUKETTER

Mod brændehuset ligger et stort bed med forskellige pæoner (Katrines egne) og hvid høstannemone *Anemone japonica* 'Honorine Jobert'. Op ad brændehuset er planter to brombær, sorten 'Lochness', som er torrfri og giver meget aromatiske bær i september.

Buketter skabes af rosenne, pæonerne samt de forskellige stauder såsom lysilla floks *Phlox carolina* 'Bill Baker', der blomstrer i juni-juli, skovbjergmynte *Calamintha grandiflora* (en 30 cm høj, aromatisk plante med smukke rosa blomster i juli og august), hvid gåseurt *Anthraxis hybrida* 'Tetworth', der blomstrer i juli til oktober, samt asters *Aster amellus* 'Breslau' (en af de asters, der tåler varm og tør jord, og som blomstrer i august-oktober og ikke vælter)

Katrine er vild med pileflet og lathyrus, så *Lathyrus latifolius* 'Pink Pearl' får med sine lysrøde blomster i juli-september lov at indhulle to høje stativer i pil. Det følger en højdedimension til haven, og her samtidig forsyning til smukke buketter.

SJOVERE AT HOLDE HAVE

Gårdshaven passer efterhånden sig selv, nu da planterne er veltablerede og lukker godt af for lyset.

»Lugearbejdet er ved at være ret begrænset, for bedene lukker tæt. De afgrænsede bede gør, at lugearbejdet er nemt og overskueligt, for jeg ved, hvad der står hvor. Før gårdshaven var det Arne, der slog græsset ved brændehuset, og det var så det. Nu er jeg herude hele tiden. Jeg bliver så glad af at høste masser af velduftende krydderurter og klippe buketter af buketter til vaserne indendørs. Vi har de dejligste sommerfarter ved grillen med krydderurterne lige ved hånden. Sådan en sommeraften, hvor rosenes og lavendernes blomster og dufte går hånd i hånd med krydderurterne er da mageløst!

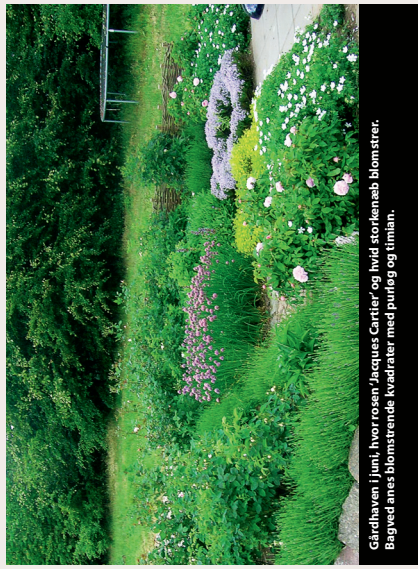
FLERE EKSTRA GEVINSTER

Gårdshaven er kommet til at opfylde mange funktioner: prydhave, buketthave, kulinarisk have, sanseshave, terrasserum ... Blomsterfloret nydes dagligt direkte fra køkkenvinduerne, og der er ikke mange meter fra gryderne til friske krydderurter.

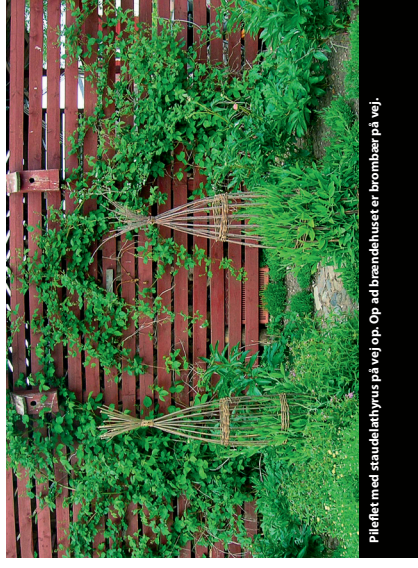
»Vi opholder os stort set ikke vi vores gamle sydvendte have længere, men vælger altid gårdshaven. Den er simpelthen blevet ejendommens centrum.« fortæller Katrine. »Vi har fået et glad visitkort både for besøgende og for os selv, da den ligger lige ved indkørslen. Vi har også fået indrammet vores ejendom som et lukket hele, fordi brændehus med gårdshaven nu gør det ud for den tidligere fjerde længe!

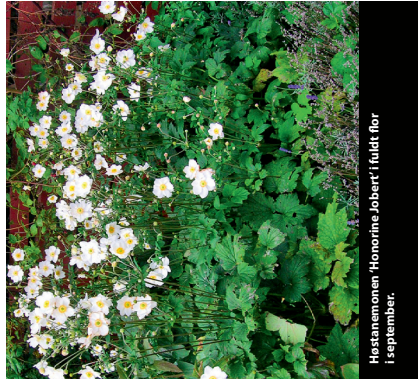
Afgrænsningen ud mod gårdspladens rabaltespising: oprindelige kampesten og lavendler.

Gårdshaven i juni, hvor rosen 'Jacques Cartier' og hvid storkenæb blomstrer. Bagved ses blomstrende kvadrater med purlog og timian.

Pileflet med staudelathyrus på vej op. Op ad brændehuset er brombær på vej.

Hasstanemone 'Honorine Jobert' fuldt blor i september.